

حضور حماسی

□ تعریف انتخابات

به طور کلی، انتخابات به جریان رسمی انتخاب و گزینش اشخاص برای کسب و احراز مقام یا منصب و موقعیتی در جامعه از طریق مراجعه به آرای عمومی اطلاق می‌شود. تعداد و نوع انتخابات در جوامع گوناگون متفاوت است. در نظام ج.ا.ا برای مناصبی همچون ریاست جمهوری، نمایندگان مجلس خبرگان، نمایندگان مجلس شورای اسلامی و یا نمایندگان شوراهای اسلامی شهر و روستا انتخابات انجام می‌شود.



□ تاریخچه انتخابات در ایران

سابقه انتخابات در ایران به دوران نهضت مشروطیت برمی‌گردد. پس از مبارزات گسترده مردم علیه استبداد، سرانجام مظفرالدین شاه فرمان مشروطیت را صادر کرد. پس از تدوین قانون اساسی، مجلس شورای ملی تشکیل شد. بعد از مرگ مظفرالدین شاه، محمدعلی شاه به تخت سلطنت نشست. وی به رغم اعلام وفاداری به مشروطیت، موانع فراوانی بر سر راه مشروطه خواهان به وجود آورد که از آن جمله ایجاد مانع در برگزاری انتخابات در تبریز بود و مجلس اول در حالی تشکیل شد که نمایندگان مردم تبریز در آن حضور نداشتند. در این دوره، انتخابات به صورت صنفی انجام می‌شد به طوری که هر صنفی تعداد نمایندگان مشخصی به مجلس می‌فرستادند. پس از اولتیماتوم روسیه و به توپ بستن مجلس توسط محمدعلی شاه با همراهی لیاخوف و شاپشان روسی عمر مجلس در این دوره به پایان رسید.

در دوره سلطنت احمدشاه، مردم از آزادی نسبی در این زمینه برخوردار شدند. با کودتای سوم اسفند ۱۲۹۹ ه. ش توسط رضاخان، انتخابات تحت تسلط و نفوذ ارتش صورت می‌گرفت. اصطلاح مجلس فرمایشی از این زمان متداول شد. پس از روی کار آمدن محمدرضا پهلوی تا پیش از کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲، نوعی آزادی، هرچند اندک، در انتخابات مشاهده می‌شود به طوری که امکان ورود بعضی از نمایندگان مردمی به مجلس فراهم شد. اما پس از این، تاریخ به طور مشخصی انتخابات تحت نفوذ دربار و شاه و ساواک انجام می‌گرفت.

□ تفاوت انتخابات در ایران و جهان

به طور کلی می‌توان به چهار تفاوت اساسی در انتخابات ایران با سایر کشورها اشاره کرد:

۱- چارچوب حاکم بر انتخابات در ایران منطبق با موازین اصول و ارزش‌های اسلامی است. در هر کشوری قانون اساسی به عنوان میثاق، منشور ملی چارچوب حاکم بر





انتخابات را تبیین می‌نماید. در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران نیز در اصول متعهد و به این مهم پرداخته شده است. از جمله در اصل دوم قانون اساسی آمده است که: ج. ا. ایران نظامی است بر پایه ایمان به: ۱. خدای یکتا و اختصاص حاکمیت و تشریع به او و لزوم تسلیم در برابر امر او. ۲. وحی الهی و نقش بنیادی آن در بیان قوانین و...

۲. شرکت در انتخابات در ایران، برای انتخاب‌کنندگان و برای انتخاب‌شوندگان، به عنوان انجام تکلیف و وظیفه دینی و میهنی مطرح است. در صورتی که در جوامع غربی هدف کسب قدرت و یا منافع شخصی و حزبی است. فرق این دو در مراحل بعدی بیشتر مشخص می‌شود. زمانی که هدف انجام تکلیف باشد، استفاده از هر وسیله‌ای برای رسیدن به هدف توجیه‌ناپذیر است ولی زمانی که شرکت در انتخابات با هدف کسب قدرت یا منافع شخصی یا حزبی باشد، استفاده از هر وسیله‌ای برای موفقیت در انتخابات توجیه‌ناپذیر و ممکن است.

۳. در نظام‌های دموکراتیک غربی، کاندیداها توسط کارتل‌های قدرتمند، به ویژه صهیونیست‌ها با تبلیغات گسترده و همه جانبه به مردم تحمیل می‌شود. در صورتی که در ج. ا. ایران مردم می‌توانند با مطالعه، تحقیق و بررسی، به کاندیداها رأی دهند. نتایج انتخابات در ۲۲ ساله گذشته شاهدهی بر این مدعاست.

۴. تعداد زیاد انتخابات و درصد بالای واجدین شرایط شرکت کننده در انتخابات در مقایسه با دیگر کشورها از دیگر ویژگی‌های انتخابات ایران می‌باشد.

□ انقلاب اسلامی و تأثیر آن بر انتخابات

پیروزی انقلاب اسلامی در ابعاد گوناگون، بر انتخابات در ایران تأثیرگذار بوده است. مهمترین تأثیر آزادی کامل انتخابات در چارچوب قوانین اصلی و فرعی می‌باشد. انتخابات در ایران حاکی از مشارکت همه جانبه مردم در اداره حکومت و تعیین مسئولین و نمایندگان آنها است.

در حال حاضر، بر خلاف دوران نهضت مشروطیت همه مردم از هر صنفی می‌توانند کاندیدا شوند و در صورتی که آرای لازم را کسب نمایند به مجلس راه می‌یابند. ضمن این‌که در تاریخ ایران انتخابات به طور عمده مربوط به تعیین نمایندگان مجلس یا مجلسین بوده است، در حالی‌که در نظام ج. ا. ایران علاوه بر نمایندگان مجلس، رئیس‌جمهور، نمایندگان خبرگان رهبری، اعضای شوراهای اسلامی شهر و روستا نیز توسط مردم انتخاب می‌شوند.

□ نقش امام خمینی(ره) در تهییج مردم در انتخابات

حضرت امام به عنوان یک رهبر فرهمند و الهی، آن‌چنان در قلوب مردم مسلمان ایران جای داشت که به محض دعوت ایشان به شرکت در انتخابات، مردم سراسیمه به سوی صندوق‌های رأی هجوم می‌بردند. این ایمان قلبی موجب شده بود که درصد شرکت کنندگان مردم از بین واجدین شرایط نسبت به سایر کشورها، حتی دموکراتیک‌ترین نظام‌های جهانی، نیز بالاتر باشد. البته آنچه باید به طور کلی به آن اشاره کرد اگر این نفوذ کلام حضرت امام(ره) در بین مردم نبود تحقیقاً امکان وقوع چنین انقلاب بزرگی و یا اداره کردن جنگی همه‌جانبه و گسترده در هشت سال دفاع مقدس امکان‌پذیر نبود. اجرای رهنمود امام راحل برای مردم یک تکلیف دینی و ملی محسوب می‌شد آنان در این راه تمام مشکلات را به آسانی تحمل می‌کردند.





□ احزاب سیاسی و حضور مردم در انتخابات

متأسفانه احزاب سیاسی به دلایل گوناگون تاریخی، فرهنگی و... در طی ۲۲ سال که از پیروزی انقلاب اسلامی گذشته است نتوانسته‌اند رسالت واقعی خود را در تشویق و هدایت مردم برای حضور در انتخابات انجام دهند. به‌طور کلی می‌توان گفت هنوز احزاب در بین مردم جایگاه واقعی خود را باز نیافته‌اند. اهمیت و ضرورت وجود احزاب برای مردم روشن نیست. آنچه که باید بدان اشاره کرد این‌که اگر احزاب بر اساس قوانین موجود و در راستای منافع و امنیت ملی جمهوری اسلامی تشکیل شوند، می‌توانند نقش مهمی را در جهت تربیت کادر سیاسی مجرب، متعهد و شایسته و معرفی آن‌ها به مردم از طریق شرکت در انتخابات گوناگون ایفا نمایند.

□ وجه تمایز انتخابات هشتمین دوره ریاست جمهوری

در این دوره، برخلاف دوره‌های گذشته شاهد افزایش سریع نرخ بیکاری، افزایش فارغ‌التحصیلان دانشگاهی، درصد بالای خانواده‌های فقیر و یا اقشار آسیب‌پذیر، افزایش فساد و فحشا و مشکلات فرهنگی هستیم. با توجه به این‌که رئیس قوه مجریه و اولویت‌بندی‌های وی در نوع برخورد با معضلات و رفع آن‌ها نقش مهمی دارد باید مردم توجه بیشتری برای انتخابات رئیس جمهور داشته باشند. بیکاری، به ویژه در قشر جوان از جمله معضلات بزرگ جامعه اسلامی و منشأ بسیاری از مشکلات فرهنگی و اجتماعی است. در صورتی که جوان نتواند با اشتغال مناسب، زندگی در شأن خود را تأمین نماید، به‌طور طبیعی امکان گرایش به فساد، فحشا و انواع بزهکاری افزایش خواهد یافت. بنابراین، به نظر می‌رسد اولویت برنامه رئیس جمهور آینده باید تنظیم اقتصاد ملی در جهت ایجاد اشتغال باشد. با توجه به شرایط موجود در انتخابات ریاست جمهوری در این دوره از اهمیت ویژه‌ای برخوردار می‌باشد.

□ نقش مردم در انتخابات

نقش مردم در تمام انتخابات عنصر کلیدی و عامل تعیین‌کننده می‌باشد. آنچه که از اهمیت برخوردار است، این‌که نخبگان جامعه باید اطلاع‌رسانی لازم و کافی در رابطه با مسائل گوناگون انجام دهند و نامزدهای انتخاباتی نیز برنامه‌های خود را به دور از شعارهای فریبنده و غیرعملی به مردم ابلاغ کنند تا مردم بزرگوار ایران با شناخت و آگاهی لازم به کاندیدای موردنظر خود رأی دهند.



□ پیش‌بینی شما از حضور مردم در انتخابات

میزان حضور مردم از دو منظر قابل بررسی است. اول این‌که، به‌طور طبیعی بسیاری از مردم مسلمان ایران حضور در پای صندوق‌های رأی را یک تکلیف شرعی تلقی می‌کنند. به همین جهت در پای صندوق‌ها حضور خواهند یافت و رأی خود را به صندوق‌ها خواهند ریخت. اما از سوی دیگر، انگیزه‌های دیگری نیز در میزان حضور مردم در پای صندوق‌های رأی نیز مؤثر است. به عنوان نمونه کاندیداهای سرشناس و مورد حمایت اکثریت مردم از جناح‌های مختلف و با افکار مختلف و یا جناح‌های موجود در درون نظام و ایجاد رقابت تنگاتنگ و متعادل می‌تواند بر میزان حضور مردم در انتخابات را تحت تأثیر قرار دهد.